

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

20. listopadu 2018*

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana bezpečnosti a zdraví pracovníků – Úprava pracovní doby – Listina základních práv Evropské unie – Článek 31 – Směrnice 2003/88/ES – Oblast působnosti – Odchylka – Článek 1 odst. 3 – Směrnice 89/391/EHS – Článek 2 odst. 2 – Činnost vykonávaná pěstounem“

Ve věci C-147/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Curtea de Apel Constanța (odvolací soud v Konstanci, Rumunsko) ze dne 8. února 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 23. března 2017, v řízení

Sindicatul Familia Constanța,

Ustinia cvas a další

proti

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Constanța,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev, T. von Danwitz, C. Toader a C. Lycourgos (zpravodaj), předsedové senátů, M. Ilešič, E. Levits, L. Bay Larsen, M. Safjan, C. G. Fernlund, C. Vajda a S. Rodin, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: R. Șereș, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. května 2018,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za rumunskou vládu původně R. H. Raduem, poté C.-R. Canțărem, jakož i O. C. Ichim a L. Lițu, jako zmocněnci,
- za německou vládu J. Möllerem a T. Henzem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi M. van Beekem, C. Hödlmayrem a A. Biolanem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 28. června 2018,

* Jednací jazyk: rumunština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 2 směrnice Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci (Úř. věst. 1989, L 183, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 349), jakož i čl. 1 odst. 3, čl. 2 bodu 1 a článků 5, 7 a 17 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. 2003, L 299, s. 9).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi profesním odborovým svazem Sindicatul Familia Constanța (odborový svaz pro rodinu v Konstanci, Rumunsko) a pěstouny na straně jedné a Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Constanța (generální ředitelství sociální péče a ochrany dětí v Konstanci, dále jen „generální ředitelství“) na straně druhé ve věci žádosti podané těmito pěstouny, jíž se domáhají zaplacení platových nároků rovnajících se navýšení v rozsahu 100 % základního platu, a to za činnosti vykonávané v době odpočinku v týdnu, v době čerpání dovolené stanovené zákonem a v průběhu jiných dnů pracovního volna, jakož i zaplacení vyrovnání rovnajícího se náhradě související s placenou dovolenou za kalendářní rok v průběhu let 2012 až 2015.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 89/391

- 3 Článek 2 směrnice 89/391 stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na všechny činnosti veřejného i soukromého sektoru (průmysl, zemědělství, obchod, administrativní činnosti, služby, vzdělání, kulturu, zábavu atd.).

2. Tato směrnice se nevztahuje na činnost určitých veřejných služeb, například ozbrojených sil nebo policie, nebo na určité činnosti civilní ochrany, jejichž zvláštní povaha odporuje této směrnici.

V těchto případech musí být s ohledem na cíle této směrnice zajištěna v co největší míře bezpečnost a ochrana zdraví zaměstnanců.“

Směrnice 2003/88

- 4 Body 1, 2, 4 a 5 směrnice 2003/88 uvádějí:

„(1) Směrnice Rady 93/104/ES ze dne 23. listopadu 1993 o některých aspektech úpravy pracovní doby [...], kterou se stanoví minimální bezpečnostní a zdravotní požadavky na úpravu pracovní doby v souvislosti s denní dobou odpočinku, přestávkami v práci, týdenní dobou odpočinku, maximální délkou týdenní pracovní doby, dovolenou za kalendářní rok a s aspekty noční práce, práce na směny a s rozvržením práce, byla významně pozměněna. Z důvodů přehlednosti a jasnosti je proto žádoucí, aby se uvedená ustanovení kodifikovala.

(2) Článek 137 Smlouvy stanoví, že Společenství má podporovat a doplňovat činnost členských států v oblasti zlepšování pracovního prostředí, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků. [...]

[...]

- (4) Zlepšení bezpečnosti práce, pracovní hygieny a ochrany zdraví při práci je cíl, který by neměl být podřízen úvahám ryze ekonomické povahy.
- (5) Všichni pracovníci by měli mít dostatečnou dobu odpočinku. Pojem ‚odpočinek‘ musí být vyjádřen v jednotkách času, tj. ve dnech, hodinách nebo ve zlomcích uvedených jednotek. Pracovníkům ve Společenství musí být poskytnuty minimální denní, týdenní a roční doby odpočinku a přiměřené přestávky v práci. V této souvislosti je rovněž nezbytné stanovit maximální délku týdenní pracovní doby.“

5 Článek 1 této směrnice stanoví:

„1. Tato směrnice stanoví minimální požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví pro úpravu pracovní doby.

2. Tato směrnice se vztahuje na

- a) minimální doby denního odpočinku, odpočinku v týdnu a dovolenou za kalendářní rok, na přestávky a maximální týdenní pracovní dobu a
- b) některé aspekty noční práce, práce na směny a rozvržení práce a pracovní doby.

3. Tato směrnice se vztahuje na všechna odvětví činností, veřejná i soukromá, ve smyslu článku 2 směrnice 89/391/EHS, aniž jsou dotčeny články 14, 17, 18 a 19 této směrnice.

[...]“

6 Článek 2 uvedené směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1. ‚pracovní dobou‘ [...] jakákoli doba, během níž pracovník pracuje, je k dispozici zaměstnavateli a vykonává svou činnost nebo povinnosti v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi;

[...]“

7 Článek 5 téže směrnice, nadepsaný „Týdenní doba odpočinku“, stanoví:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby za každé období sedmi dnů měl každý pracovník nárok na minimální nepřetržitý odpočinek v délce 24 hodin a navíc jedenáctihodinový denní odpočinek stanovený v článku 3.

Je-li to zdůvodněno objektivními, technickými nebo organizačními podmínkami, může být uplatňována minimální doba odpočinku v délce 24 hodin.“

8 Článek 7 směrnice 2003/88, jenž se týká dovolené za kalendářní rok, stanoví:

„1. Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby měl každý pracovník nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok v trvání nejméně čtyř týdnů v souladu s podmínkami pro získání a přiznávání této dovolené stanovenými vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi.

2. Minimální dobu placené dovolené za kalendářní rok nelze nahradit finanční náhradou, s výjimkou případů ukončení pracovního poměru.“

9 Článek 17 této směrnice stanoví:

„1. Při dodržování obecných zásad ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků se členské státy mohou odchýlit od článků 3 až 6, 8 a 16, pokud se vzhledem ke zvláštní povaze dotyčných činností délka pracovní doby neměří nebo není předem určena nebo si ji mohou určit sami pracovníci, zejména v případě

- a) vrcholových řídicích pracovníků nebo jiných osob majících pravomoc nezávisle rozhodovat;
- b) pracovníků, kteří jsou rodinnými příslušníky, nebo
- c) pracovníků vykonávajících náboženské obřady v kostelech a náboženských společenstvích.

[...]

3. V souladu s odstavcem 2 tohoto článku se lze odchýlit od článků 3, 4, 5, 8 a 16:

[...]

- b) v případě činností souvisejících se zajištěním ostrahy nebo dozoru vyžadujících neustálou přítomnost za účelem ochrany majetku a osob, zejména v případě hlídačů a správců nebo bezpečnostních firem;
- c) v případě činností zahrnujících nutnost nepřetržité služby nebo výroby, jako jsou zejména:
 - i) služby týkající se přijímání, léčby nebo péče poskytované ve zdravotnických zařízeních, včetně činností lékařů v rámci jejich vzdělávání, ve stacionárních ústavech a ve věznicích;
 - ii) pracovníci v přístavech a na letištích;
 - iii) služby tisku, rozhlasu, televize, kinematografické produkce, poštovní a telekomunikační služby, ambulance, požární služby a služby civilní ochrany;
 - iv) výroba, rozvod a distribuce plynu, vody a elektřiny, svoz odpadků z domácností a zařízení k jejich spalování;
 - v) odvětví, v nichž pracovní proces nelze z technických důvodů přerušit;
 - vi) činností výzkumu a vývoje;
 - vii) zemědělství;
 - viii) pracovníci přepravy cestujících v pravidelné městské dopravě;

[...]

4. V souladu s odstavcem 2 tohoto článku se lze odchýlit od článků 3 a 5

[...]

- b) v případě činností zahrnujících doby práce rozložené během dne, zejména úklidových prací.

[...]“

Rumunské právo

- 10 Článek 4 Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului (zákon č. 272/2004 o ochraně a podpoře práv dětí) stanoví:

„Pro účely tohoto zákona mají pojmy a výrazy uvedené níže následující význam:[...]

d) pěstounská rodina – osoby, odlišné od těch, které patří k širší rodině, včetně příbuzných do čtvrtého stupně a pěstounů, kteří zajišťují výchovu dítěte a péči o něj za podmínek stanovených zákonem.“

- 11 Článek 116 tohoto zákona se stanoví:

„(1) Veřejný útvar specializovaný na ochranu dětí, podléhající provinciálnímu zastupitelstvu a místním zastupitelstvům v částech obce Bukurešť [Rumunsko], jakož i veřejný útvar sociální pomoci na úrovni provincie a částí obce Bukurešť podléhají generálnímu ředitelství sociální péče a ochrany dětí.

(2) Generální ředitelství sociální péče a ochrany dětí je veřejná instituce s právní subjektivitou podřízená provinciálnímu zastupitelstvu a místním zastupitelstvům v částech obce Bukurešť, která vykonává *mutatis mutandis* funkce veřejného útvaru sociální pomoci na provinciální úrovni a rovněž funkce veřejného útvaru sociální pomoci na úrovni částí v obci Bukurešť.

(3) Instituce uvedená v odstavci (2) vykonává v rámci ochrany práv dětí úkoly stanovené v tomto zákoně, jakož i jinými platnými právními předpisy.

[...]“

- 12 Článek 117 uvedeného zákona stanoví:

„Generální ředitelství sociální péče a ochrany dětí vykonává v rámci ochrany a podpory práv dětí následující hlavní úkoly:

a) koordinace sociální péče a ochrany rodiny a práv dítěte na úrovni provincie a částí obce Bukurešť;

[...]“

- 13 Článek 121 zákona č. 272/2004 stanoví:

„Služby rodinného typu jsou ty služby, kterými se zajišťuje, v bydlišti fyzické osoby nebo rodiny, výchova a péče o dítě dočasně nebo trvale oddělené od jeho rodičů, v návaznosti na přijetí rozhodnutí o svěření do pěstounské péče v souladu s tímto zákonem.“

- 14 Článek 122 tohoto zákona se stanoví:

„(1) Děti do pěstounské péče mohou přijmout rodiny a osoby, kterým je alespoň 18 let, mají plnou právní způsobilost, bydliště v Rumunsku a mají morální záruky a materiální podmínky nezbytné pro výchovu a péči o dítě oddělené dočasně nebo trvale od jeho rodičů.

[...]

(3) Činnost osoby kvalifikované jako pěstoun v souladu se zákonem je vykonávána na základě zvláštní smlouvy týkající se ochrany dětí, uzavřené s generálním ředitelstvím nebo se schváleným soukromým subjektem, která vykazuje následující znaky:

- a) výchova, péče a vzdělávání dítěte v pěstounské péči probíhá v domácím prostředí;
- b) pracovní program je nuceně stanoven na základě potřeb dětí;
- c) plánování volného času probíhá na základě programu rodiny a dětí v pěstounské péči;
- d) v období, kdy se čerpá dovolená stanovená zákonem, je zajištěna kontinuita činnosti, s výjimkou případu, kdy je odloučení v této době od dítěte, které je svěřeno do pěstounské péče, povoleno generálním ředitelstvím.

(4) Individuální pracovní smlouva se uzavírá k datu vydání rozhodnutí ředitele, který přijímá naléhavé opatření o svěřeni do pěstounské péče nebo rozhodnutí komise na ochranu dítěte/soudu ohledně přijetí rozhodnutí o svěřeni do pěstounské péče.

[...]“

15 Hotarârea Guvernului nr. 679/2003 (nařízení vlády č. 679/2003) se týká podmínek pro získání schválení, postupů schvalování a statutu osob, jejichž zaměstnáním je pěstounská péče.

16 Článek 1 tohoto nařízení stanoví:

„Pěstoun je fyzická osoba oprávněná v souladu s tímto nařízením, která prostřednictvím činností, které vykonává v místě bydliště, zajišťuje výchovu, péči a vzdělání nezbytné pro harmonický rozvoj dětí, které dostala do pěstounské nebo jiné péče.“

17 Článek 8 uvedeného nařízení stanoví:

„(1) Činnost osob kvalifikovaných jako pěstouni je vykonávána na základě individuální pracovní smlouvy, která má zvláštní povahu, specifickou pro ochranu dítěte, uzavřené s veřejným orgánem na ochranu dítěte nebo pověřeným soukromým orgánem, který má povinnost dozoru a podpory činnosti vykonávané pěstouny.

(2) Individuální pracovní smlouva se uzavírá na dobu platnosti povolení.

(3) Plnění individuální pracovní smlouvy začíná ode dne, kdy bylo přijato rozhodnutí o svěřeni do pěstounské nebo jiné péče.

[...]“

18 Článek 9 téhož nařízení stanoví:

„(1) Pro každé dítě získané do pěstounské nebo jiné péče uzavírá pěstoun dohodu přiloženou k individuální pracovní smlouvě uzavřené se zaměstnavatelem.

(2) Dohoda se uzavírá s písemným souhlasem manžela nebo manželky pěstouna a je oznámena komisi pro ochranu dítěte, která rozhodla o pěstounské nebo jiné péči.

(3) Dohoda musí obsahovat tyto údaje:

[...]

g) specifická práva a povinnosti stran.“

19 Článek 10 nařízení vlády č. 679/2003 stanoví:

„(1) Pěstoun má vůči dítěti, které získal do pěstounské nebo jiné péče, následující povinnosti:

- a) zajistit výchovu, péči a vzdělání dítěte za účelem zajištění harmonického fyzického, mentálního, intelektuálního a emocionálního rozvoje;
- b) zajistit začlenění dětí do své rodiny s tím, že jim zajistí rovné zacházení jako s jinými členy rodiny;
- c) zajistit začlenění dětí do sociálního života;
- d) přispět k přípravě na opětovné začlenění dětí do jejich přirozené rodiny, nebo popřípadě, začlenění do náhradní rodiny;
- e) umožnit odborníkům veřejného útvaru specializovanému na ochranu dětí nebo oprávněnému soukromému subjektu dohled nad jeho činností a posouzení vývoje dětí;
- f) zajistit kontinuitu činnosti i během doby, kdy čerpá dovolenou stanovenou ze zákona, s výjimkou případu, kdy odloučení od dětí svěřených do pěstounské nebo jiné péče na tuto dobu povolí zaměstnavatel;

[...]

(2) Pěstoun je povinen informovat neprodleně veřejný útvar specializovaný na ochranu dětí nebo soukromý subjekt, který dohlíží nad jeho činností, o jakékoli změně, k níž došlo s ohledem na jeho osobní, rodinnou či sociální situaci, jež by mohla ovlivnit jeho činnost pěstouna.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 20 Fyzické osoby, které jsou navrhovateli v původním řízení, jsou zaměstnány jako pěstouni generálním ředitelstvím, které je veřejným orgánem, jehož předmětem činnosti je koordinace činností sociální péče a ochrany rodiny a práv dětí na úrovni provincií a městských částí Bukurešti. Jsou pověřeny tím, aby ve vlastním bydlišti pečovaly o dítě, jehož rodiče byli s konečnou platností či dočasně zbaveni péče, a aby zajišťovaly vzdělávání a péči o toto dítě. Každý pěstoun uzavřel individuální pracovní smlouvu s uvedeným generálním ředitelstvím, jakož i dohodu o svěřením každého dítěte do své péče.
- 21 Tito pěstouni a odborový svaz pro rodinu v Konstanci, který je zastupuje, podali u Tribunalul Constanța (soud v Konstanci) žalobu, jíž se domáhají toho, aby bylo generálnímu ředitelství uloženo zaplacení doplatků platu představujících navýšení základního platu o 100 % za zastávanou funkci, a to za práci vykonávanou ve dnech odpočinku v týdnu, ve svátcích a dalších dnech pracovního klidu, jakož i vyrovnání rovnajícího se náhradě související s placenou dovolenou za kalendářní rok v průběhu let 2012 až 2015. Vzhledem k tomu, že žaloba byla zamítnuta, podali u předkládajícího soudu proti vydanému rozsudku odvolání.
- 22 Tento soud uvádí, že činnost osoby kvalifikované jako pěstoun v souladu se zákonem je vykonávána na základě zvláštní individuální smlouvy týkající se ochrany dětí. Tato smlouva stanoví zejména, že s ohledem na svůj předmět, a sice činnost výchovy, péče a vzdělávání dětí svěřených do pěstounské péče v domácím prostředí, musí být tato činnost zajištěna nepřetržitě, včetně dnů odpočinku v týdnu, svátků a dnů pracovního klidu, přičemž pracovní program je rovněž nuceně stanoven na základě

potřeb dítěte. Dotčené pracovní smlouvy obsahují v tomto ohledu ustanovení o pracovní době a odpočinku, z nichž vyplývá, že pěstouni vykonávají ve skutečnosti své funkce nepřetržitě, s výjimkou doby, kdy je dítě ve škole.

- 23 Předkládající soud upřesňuje, že povinnost kontinuity činnosti pěstouna se uplatní rovněž během období čerpání dovolené za kalendářní rok. Dobu trvání takové dovolené, která závisí na době, kterou pěstoun odpracoval, stanoví pracovní smlouvy.
- 24 Předkládající soud však upozorňuje na to, že popis funkce obsažený ve smlouvě, jakož i dohoda o svěřeni do péče uzavřená pro každé dítě stanoví, že v době, kdy se čerpá dovolená stanovená zákonem, je zajištěna kontinuita pěstounské péče, s výjimkou případu, kdy je odloučení od dítěte povoleno zaměstnavatelem. Předkládající soud konstatoval, že pokud jde o pěstouny, kteří jsou navrhovateli ve sporu, který je před ním projednáván, ve skutečnosti bylo pouze jednomu z nich povoleno, aby čerpal dovolenou bez dítěte svěřeného do jeho péče v průběhu let 2014 a 2015, přičemž tři z těchto navrhovatelů čerpali dovolenou bez dětí v roce 2014 a tři další v roce 2015. Předkládající soud však v tomto ohledu vysvětluje, že v žádostech o dovolenou, které podali pěstouni, kteří jsou navrhovateli v řízení před ním, je blíže uvedeno, že posledně uvedení pěstouni věděli o možnosti čerpat dovolenou bez dítěte svěřeného do jejich péče, ale že nicméně souhlasili, že ji budou čerpat s dítětem.
- 25 Kromě toho předkládající soud zaprvé uvádí, že existuje rozdílná judikatura mezi vnitrostátními soudy, co se týče nároku pěstounů na získání doplatků platu z důvodu práce vykonané během dnů odpočinku v týdnu, během nichž nebyli odloučeni od dítěte svěřeného do jejich péče. Zadruhé, pokud jde o nárok na vyrovnání za činnost vykonanou během doby dovolené stanovené zákonem, pěstouni nemohou získat vyrovnání za to, že nebyli odloučeni od dítěte svěřeného do jejich péče. Vnitrostátní judikatura však vykazuje rozdíly, pokud jde o otázku, zda tito pěstouni mohou získat náhradu v případě, kdy zaměstnavatel nepovolí odloučení od dítěte během doby čerpání dovolené stanovené zákonem.
- 26 Předkládající soud vyjadřuje pochybnosti, co se týče použitelnosti směrnice 2003/88 na spor, který je před ním projednáván, z důvodu, že činnost vykonávaná pěstounem, která spadá do oblasti veřejné správy, podle něj vykazuje zvláštní povahu ve smyslu čl. 2 odst. 2 směrnice 89/391, která odporuje použití směrnice 2003/88. Předkládající soud má za to, že na tuto činnost je třeba nahlížet jako na roli rodičů a musí být vykonávána nepřetržitě v závislosti na potřebách dítěte. Pěstounskou péči podle něj nelze plánovat s přesností, ale musí být organizována velmi obecně. Je tedy obtížně určit délku pracovní doby, která je vlastní takovým činnostem a není slučitelná s dobou povinného odpočinku.
- 27 Předkládající soud uvádí, že je možné odchytil se od nároku na týdenní dobu odpočinku, stanoveného v článku 5 směrnice 2003/88. Předkládající soud má tedy za to, že s ohledem na zvláštnosti činnosti vykonávané pěstounem vyplývající z vnitrostátní právní úpravy tato odchylka může být založena na čl. 17 odst. 1, odst. 3 písm. b) a c) nebo odst. 4 uvedené směrnice. V tomto ohledu předkládající soud zdůrazňuje, že pěstouni, kteří jsou navrhovateli ve věci v původním řízení, vykonávají činnost hlavně v místě bydliště, aniž mají program, který by jim ukládal přítomnost na přesně stanoveném pracovišti nebo určitý počet pracovních hodin.
- 28 Předkládající soud si klade otázku ohledně volnosti, kterou mají členské státy při provádění odchylek stanovených v tomto článku 17, a zejména ohledně otázky, zda vnitrostátní právní úprava musí obsahovat výslovná odchylná ustanovení. Předkládající soud uvádí, že v projednávané věci zákon č. 272/2004 nestanoví výslovně odchylku od ustanovení vnitrostátního zákoníku práce provádějícího ustanovení týkající se „pracovní doby“ ve smyslu čl. 2 bodu 1 a „maximální délky týdenní pracovní doby“ ve smyslu článku 6 směrnice 2003/88, ani od ustanovení článků 3 až 6 uvedené směrnice. Předkládající soud však uvádí, že článek 122 tohoto zákona stanoví, že osoby mohou vykonávat pěstounskou péči až poté, co uzavřely individuální pracovní smlouvu obsahující soubor zvláštních pravidel týkajících se organizace jejich pracovní doby, která představují implicitní odchylku od uvedených ustanovení.

- 29 Pokud jde o pojem „pracovní doba“ vymezený v čl. 2 bodě 1 směrnice 2003/88, předkládající soud zdůrazňuje, že se pěstoun nachází ve zvláštní situaci, jelikož bydliště sdílí s dítětem svěřeným do péče, a v důsledku této skutečnosti zůstává nepřetržitě k dispozici zaměstnavatele, aby tomuto dítěti poskytl službu, a to i v době, kdy nevykonává činnost jakožto pěstoun. Tento soud si klade otázku, zda je ve dnech odpočinku nebo svátků vykonávána dodatečná práce, která musí být předmětem doplňkové odměny. Pokud jde o nárok na týdenní dobu odpočinku, stanovený v článku 5 směrnice 2003/88, není zajištěn z důvodu, že článek 122 zákona č. 272/2004 fakticky vyžaduje nepřetržitou činnost. Uvedený článek 5 by však podle něj porušen nebyl, pokud by pěstounská péče spadala pod odchylku stanovenou v článku 17 směrnice 2003/88, avšak pokud by se použil čl. 17 odst. 3 nebo 4, vyvstala by případně otázka existence rovnocenné náhradní doby odpočinku.
- 30 Kromě toho předkládající soud v projednávané věci uvádí, že pěstoun nemůže skutečně čerpat dovolenou za kalendářní rok ve smyslu článku 7 směrnice 2003/88. Upřesňuje, že ačkoli čl. 122 odst. 3 písm. d) zákona č. 272/2004 uznává nárok na dovolenou za kalendářní rok, ukládá pěstounům povinnost zajistit v době čerpání dovolené kontinuitu činnosti, s výjimkou případu, kdy jim generální ředitelství povolí odloučení od dítěte, které je svěřeno do péče. Vnitrostátní právní předpisy navíc stanoví, že toto povolení přiznané zaměstnavatelem čerpat dovolenou bez dítěte svěřeného do péče představuje výjimku z povinnosti zajistit kontinuitu uvedené činnosti. Vzhledem k tomu, že čl. 146 odst. 3 vnitrostátního zákoníku práce, jímž se provádí čl. 7 odst. 2 směrnice 2003/88, výslovně zakazuje jakékoli vyrovnání za dovolenou rovnocennou náhradou, s výjimkou případů ukončení pracovního poměru, předkládající soud uvádí, že pěstouni, kteří jsou navrhovateli ve věci v původním řízení, mají za to, že jim vznikla škoda v důsledku nemožnosti čerpat jak placenou dovolenou za kalendářní rok, tak získat rovnocenné vyrovnání.
- 31 V tomto ohledu má předkládající soud za to, že je třeba určit, zda případná finanční náhrada může zahrnovat jakýkoli typ vyrovnání, včetně náhrady za škodu vzniklou v důsledku toho, že není možné čerpat dovolenou za kalendářní rok, nebo zda se taková náhrada omezuje na platové nároky za období nevyčerpané dovolené za kalendářní rok v případě ukončení pracovní smlouvy. V tomto rámci si tento soud klade otázku, zda je smysl pojmu finanční náhrada odlišný, jestliže pěstounům, kteří jsou navrhovateli ve věci v původním řízení, ve skutečnosti brání čerpat dovolenou za kalendářní rok charakteristické rysy pěstounské péče, a to nezávisle na zájmech zaměstnavatele.
- 32 Konečně v případě, že by článek 7 směrnice 2003/88 bránil takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava ve věci v původním řízení, která umožňuje zaměstnavateli přiznat podle volného uvážení pěstounovi nárok na čerpání dovolené bez dítěte, které je svěřeno do jeho péče, chce předkládající soud zjistit, zda je toto porušení třeba přičíst v rámci návrhu na náhradu škody členskému státu nebo zaměstnavateli.
- 33 Za těchto podmínek se Curtea de Apel Constanța (odvolací soud v Konstanci, Rumunsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být čl. 1 odst. 3 směrnice 2003/88 ve spojení s článkem 2 směrnice 89/391 vykládán v tom smyslu, že vylučuje z oblasti působnosti této směrnice takovou činnost vykonávanou pěstounem, jako je činnost, kterou vykonávají navrhovatelé?
- 2) V případě záporné odpovědi na první otázku, musí být článek 17 směrnice 2003/88 vykládán v tom smyslu, že taková činnost vykonávaná pěstounem, jako je činnost vykonávaná navrhovateli, může být předmětem odchylky od ustanovení článku 5 této směrnice na základě čl. 17 odst. 1, odst. 3 písm. b) a c) nebo odst. 4 písm. b)?
- 3) V případě kladné odpovědi na druhou otázku, musí být čl. 17 odst. 1 nebo popřípadě čl. 17 odst. 3 nebo 4 směrnice 2003/88 vykládán v tom smyslu, že taková odchylka musí být výslovná, nebo může být i implicitní v důsledku přijetí zvláštního právního předpisu, který stanoví jiná pravidla úpravy pracovní doby pro určitou profesní činnost? V případě, že tato odchylka nemusí být nezbytně

výslovná, jaké jsou minimální podmínky, aby bylo možné mít za to, že vnitrostátní právní úprava zavádí odchylku, a může být taková odchylka vyjádřena způsobem vyplývajícím z ustanovení zákona č. 272/2004?

- 4) V případě záporné odpovědi na první, druhou nebo třetí otázku, musí být čl. 2 bod 1 směrnice 2003/88 vykládán v tom smyslu, že doba, kterou pěstoun tráví s dítětem svěřeným do péče v místě bydliště nebo jiném místě, které zvolí, představuje pracovní dobu, i když pěstoun nevykonává žádnou z činností stanovených v individuální pracovní smlouvě?
- 5) V případě záporné odpovědi na první, druhou nebo třetí otázku, musí být článek 5 směrnice 2003/88 vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako jsou ustanovení článku 122 zákona č. 272/2004? A v případě odpovědi ve smyslu použitelnosti čl. 17 odst. 3 písm. b) a c), nebo odst. 4 písm. b) této směrnice, musí být tento článek vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě?
- 6) V případě záporné odpovědi na první otázku a případně kladné odpovědi na čtvrtou otázku, lze čl. 7 odst. 2 směrnice 2003/88 vykládat v tom smyslu, že nicméně nebrání poskytnutí vyrovnání rovnajícího se náhradě, na kterou by měl zaměstnanec nárok během dovolené za kalendářní rok, vzhledem k tomu, že povaha činnosti vykonávané pěstounem mu brání, aby čerpal tuto dovolenou, nebo třebaže je mu dovolená za kalendářní rok formálně poskytnuta, zaměstnanec ve skutečnosti pokračuje ve vykonávání činnosti, pokud mu v dotčené době není povoleno odloučení od dítěte v péči? V případě kladné odpovědi, je pro vznik nároku na náhradu nezbytné, aby zaměstnanec požádal o povolení odloučení od dítěte a zaměstnavatel mu toto povolení neudělil?
- 7) V případě záporné odpovědi na první otázku, případně kladné odpovědi na čtvrtou otázku a záporné odpovědi na šestou otázku, brání čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88 takovému ustanovení, jako je ustanovení čl. 122 odst. 3 písm. d) zákona č. 272/2004 v situaci, kdy tento zákon ponechává na zaměstnavateli možnost rozhodnout dle svého uvážení, zda povolí odloučení od dítěte během dovolené, a v případě kladné odpovědi, představuje nemožnost čerpat fakticky dovolenou v důsledku použití tohoto ustanovení zákona porušení unijního práva, které naplňuje podmínky pro vznik nároku zaměstnance na náhradu škody? V případě kladné odpovědi, musí být tato náhrada zaplacená státem za porušení článku 7 směrnice 2003/88 nebo veřejným orgánem, v postavení zaměstnavatele, který mu neumožnil odloučení od dítěte v péči v době dovolené? Je v takové situaci pro vznik nároku na náhradu nezbytné, aby zaměstnanec požádal o povolení odloučení od dítěte a zaměstnavatel mu toto povolení neudělil?

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 34 Zaprvé si německá vláda klade otázku týkající se relevance položených otázek z důvodu, že se spor v původním řízení týká vyplacení peněžitých částek, které pěstouni požadují z titulu odměn.
- 35 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že s výjimkou specifického případu týkajícího se placené dovolené za kalendářní rok, který je uveden v čl. 7 odst. 1 směrnice 2003/88, tato směrnice upravuje pouze některé aspekty úpravy pracovní doby s cílem zajistit ochranu bezpečnosti a zdraví pracovníků, takže se v zásadě na odměňování pracovníků nepoužije (rozsudky ze dne 26. července 2017, Hälvä a další, C-175/16, EU:C:2017:617, bod 25, jakož i z dne 21. února 2018, Matzak, C-518/15, EU:C:2018:82, bod 24).
- 36 Toto konstatování však neznamená, že není namístě odpovídat na otázky položené v projednávané věci.

- 37 Předkládající soud má totiž za to, že výklad několika ustanovení směrnice 2003/88 je pro něj nezbytný k tomu, aby mohl rozhodnout o sporu, který je před ním projednáván. Jak konkrétně v podstatě uvedl generální advokát v bodech 40 a 41 svého stanoviska, tento soud se snaží zjistit, zda takoví pěstouni, jako jsou fyzické osoby, které jsou navrhovateli ve věci v původním řízení, mají podle unijního práva nárok na dobu odpočinku, svátky a dovolenou, který je základem jejich návrhů, jimiž se domáhají vyplacení doplatků platu a náhrady a zda zákon č. 272/2004, který stanoví nepřetržitou péči o děti svěřené pěstounům, je slučitelný s ustanoveními směrnice 2003/88, přičemž na tyto otázky je třeba odpovědět před přezkumem otázky týkající se existence nároku na vyplacení doplatků platu a náhrady, o níž musí rozhodnout vnitrostátní soud.
- 38 Za takových okolností existuje zjevná spojitost mezi předběžnými otázkami a skutkovým základem věci, která se projednává před předkládajícím soudem.
- 39 Zadruhé je třeba uvést, že jak z článku 137 ES (nyní článek 153 SFEU), který představuje právní základ směrnice 2003/88, tak z bodů 1, 2, 4 a 5 odůvodnění této směrnice, jakož i ze samotného znění jejího čl. 1 odst. 1 vyplývá, že cílem této směrnice je stanovení minimálních požadavků ke zlepšení životních a pracovních podmínek pracovníků pomocí sblížení vnitrostátních ustanovení týkajících se mimo jiné délky pracovní doby (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. října 2004, Wippel, C-313/02, EU:C:2004:607, bod 46).
- 40 Jelikož se směrnice 2003/88 použije pouze na pracovníky, je třeba určit, zda fyzické osoby, které jsou navrhovateli ve věci v původním řízení, lze považovat za „pracovníky“ ve smyslu této směrnice.
- 41 Pro účely uplatnění směrnice 2003/88 nelze pojem „pracovník“ vykládat různě podle jednotlivých vnitrostátních právních předpisů, ale má autonomní význam, který je vlastní unijnímu právu. Tento pojem musí být vymezen podle objektivních kritérií, která charakterizují pracovní poměr s ohledem na práva a povinnosti dotčených osob. Základní charakteristikou pracovního poměru je přitom okolnost, že určitá osoba vykonává po určitou dobu ve prospěch jiné osoby a pod jejím vedením činnosti, za které protihodnotou pobírá odměnu (rozsudek ze dne 14. října 2010, Union syndicale Solidaires Isère, C-428/09, EU:C:2010:612, bod 28 a citovaná judikatura).
- 42 Z toho vyplývá, že pracovní poměr předpokládá existenci vztahu podřízenosti mezi pracovníkem a jeho zaměstnavatelem. Existence takového vztahu musí být posouzena v rámci každého konkrétního případu v závislosti na všech znacích a okolnostech charakterizujících vztahy, které existují mezi stranami (rozsudek ze dne 10. září 2015, Holterman Ferho Exploitatie a další, C-47/14, EU:C:2015:574, bod 46).
- 43 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že pěstouni dotčení ve věci v původním řízení musí zajistit v zásadě soustavně výchovu, péči a vzdělání dětí, které do jejich péče svěřil veřejný orgán, a za tuto činnost pobírají jako protihodnotu odměnu. Kromě toho tito pěstouni musí být nejen osobami, které jsou držiteli příslušného schválení, ale rovněž v souladu s čl. 8 odst. 1 nařízení vlády č. 679/2003 musí uzavřít „individuální pracovní smlouvu, která má zvláštní povahu“, s příslušným specializovaným útvarům na ochranu dětí, která platí po dobu platnosti schválení a jejíž plnění začíná ode dne, kdy bylo přijato rozhodnutí o svěřeni do péče. Platnost této smlouvy může být pozastavena nebo může být ukončena podle vnitrostátních pravidel pracovního práva. Uvedení pěstouni mají podle všeho rovněž nárok na sociální zabezpečení, jakož i nárok na odborné vzdělání.
- 44 Kromě toho podle vnitrostátní právní úpravy dotčené ve věci v původním řízení musí tito pěstouni umožnit specializovanému veřejnému útvaru na ochranu dětí, s nímž uzavřeli smlouvu, aby dohlížel nad jejich profesní činností a posuzoval vývoj dětí svěřených do jejich péče.

- 45 Ze všech těchto skutečností vyplývá, že fyzické osoby, které jsou navrhovateli ve věci v původním řízení, se nacházejí s ohledem na veřejný útvar, s nímž jsou smluvně vázáni, ve vztahu podřízenosti, který je materializován stálým dohledem a hodnocením jejich činnosti ze strany uvedeného útvaru s ohledem na požadavky a kritéria uvedená ve smlouvě pro účely splnění úkolu spočívajícího v ochraně dítěte, který takovému útvaru svěřuje zákon.
- 46 Toto posouzení nezpochybňuje okolnost, že takoví pěstouni, jako jsou fyzické osoby, které jsou navrhovateli ve věci v původním řízení, disponují významným prostorem pro uvážení, pokud jde o každodenní výkon jejich funkcí nebo že úkol, který je jim svěřen, je „úkolem důvěry“ nebo obecného zájmu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. září 2014, Haralambidis, C-270/13, EU:C:2014:2185, body 39 až 41, a ze dne 9. července 2015, Balkaya, C-229/14, EU:C:2015:455, bod 41).
- 47 Kromě toho skutečnost, že činnost vykonávaná pěstouny je v rozsáhlé míře blízká odpovědnosti, kterou nesou rodiče vůči vlastním dětem, nemůže s ohledem na to, co bylo uvedeno v bodech 43 až 45 tohoto rozsudku, vést k tomu, že tito pěstouni nebudou kvalifikováni jako „pracovníci“ ve smyslu směrnice 2003/88.
- 48 Z toho vyplývá, že je třeba mít za to, že pěstouni dotčení ve věci v původním řízení jsou „pracovníky“ ve smyslu směrnice 2003/88.

K první otázce

- 49 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 1 odst. 3 směrnice 2003/88, vykládaný ve spojení s čl. 2 odst. 2 směrnice 89/391, musí být vykládán v tom smyslu, že do oblasti působnosti směrnice 2003/88 nespadá činnost vykonávaná pěstounem, která v rámci pracovního poměru s veřejným orgánem spočívá v péči a začlenění dítěte do pěstounovy domácnosti a v tom, že je soustavně zajišťován harmonický rozvoj a vzdělávání tohoto dítěte.
- 50 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 1 odst. 3 směrnice 2003/88 vymezuje oblast její působnosti odkazem na článek 2 směrnice 89/391.
- 51 Článek 2 odst. 1 směrnice 89/391 stanoví, že se tato směrnice vztahuje na „všechny činnosti veřejného i soukromého sektoru“, mezi něž patří „služby“.
- 52 Jak však vyplývá z jejího čl. 2 odst. 2 prvního pododstavce, tato směrnice se nevztahuje na činnost určitých veřejných služeb, například ozbrojených sil nebo policie, nebo na určité činnosti civilní ochrany, jejichž zvláštní povaha odporuje této směrnici. Ve druhém pododstavci tohoto ustanovení je však upřesněno, že v těchto případech musí být s ohledem na cíle této směrnice zajištěna v co největší míře bezpečnost a ochrana zdraví pracovníků.
- 53 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že výjimku stanovenou v čl. 2 odst. 2 prvním pododstavci směrnice 89/391 je třeba vykládat způsobem, který omezuje její působnost na to, co je striktně nezbytné k ochraně zájmů, jejichž ochranu směrnice členským státům umožňuje (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. října 2004, Pfeiffer a další, C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:584, bod 54).
- 54 Pokud jde zadruhé o pojem „veřejné služby“ ve smyslu čl. 2 odst. 2 prvního pododstavce směrnice 89/391, je třeba uvést, že uvedené ustanovení neobsahuje žádnou definici tohoto pojmu a neodkazuje ani na vnitrostátní právní předpisy, pokud jde o význam, který je třeba uvedenému pojmu přiznat. Podle ustálené judikatury jak z požadavků jednotného použití unijního práva, tak ze zásady rovnosti vyplývá, že znění ustanovení unijního práva, které za účelem vymezení svého smyslu a působnosti neobsahuje žádný výslovný odkaz na právo členských států, musí být zpravidla v celé Evropské unii vykládáno autonomním a jednotným způsobem, přičemž tento výklad je třeba hledat při zohlednění

kontextu tohoto ustanovení a cíle sledovaného dotčenou právní úpravou (viz rozsudky ze dne 14. února 2012, Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, bod 37 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 7. září 2017, Schottelius, C-247/16, EU:C:2017:638, bod 32 a citovaná judikatura).

- 55 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že kritérium použité v čl. 2 odst. 2 prvním pododstavci směrnice 89/391 k vyloučení určitých činností z oblasti působnosti této směrnice, a nepřímo z působnosti směrnice 2003/88, je založeno nikoli na příslušnosti pracovníků k některému ze sektorů veřejných služeb, které jsou uvedeny v tomto ustanovení, posuzovanému jako celek, ale výlučně na zvláštní povaze některých zvláštních úkolů plněných pracovníky v sektorech, kterých se týká toto ustanovení, přičemž tato povaha odůvodňuje výjimku z pravidel v oblasti ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků z důvodu absolutní nutnosti zajistit účinnou ochranu společenství (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. ledna 2006, Komise v. Španělsko, C-132/04, nezveřejněný, EU:C:2006:18, bod 24).
- 56 Z funkční povahy takového kritéria vyplývá, že výraz „veřejné služby“ ve smyslu čl. 2 odst. 2 prvního pododstavce směrnice 89/391 se týká nejen sektorů, v rámci nichž jsou pracovníci organicky spojeni se státem nebo s jiným veřejným orgánem, ale rovněž sektorů, v nichž pracovníci vykonávají činnost na účet soukromé osoby, která pod dohledem veřejných orgánů zajišťuje úkol obecného zájmu spadající pod základní funkce státu.
- 57 V tomto ohledu je třeba ostatně konstatovat, že čl. 2 odst. 2 první pododstavec směrnice 89/391 uvádí činnosti ozbrojených sil, policie nebo civilní ochrany pouze jako příklady.
- 58 S ohledem na rozdíly, které mohou existovat mezi jednotlivými členskými státy v konkrétní organizaci úkolů obecného zájmu, které spadají pod základní funkce státu, je takový funkční výklad pojmu „veřejné služby“ ostatně odůvodněn potřebou zajistit jednotné používání směrnice 89/391 v těchto státech (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. července 2013, Deutsche Umwelthilfe, C-515/11, EU:C:2013:523, bod 24).
- 59 Výjimka stanovená v čl. 2 odst. 2 prvním pododstavci směrnice 89/391 je tedy použitelná stejným způsobem na pracovníky, kteří vykonávají totožné zvláštní činnosti pro společenství, bez ohledu na to, zda je jejich zaměstnavatelem veřejný orgán nebo soukromá osoba pověřená úkolem obecného zájmu, který spadá pod základní funkce státu.
- 60 Jak vyplývá ze spisu předloženého Soudnímu dvoru, v Rumunsku mohou být pěstouni zaměstnání jak veřejným orgánem, který je pověřen zejména ochranou dětí, tak soukromým subjektem jednajícím pod jeho dohledem. V projednávané věci jsou všichni pěstouni, kteří jsou navrhovateli ve věci v původním řízení, zaměstnání veřejným orgánem. V rámci tohoto zaměstnaneckého poměru mají pěstouni za úkol zajistit harmonický rozvoj dětí svěřených do jejich péče, zajistit jejich začlenění do vlastní rodiny a připravit opětovné začlenění těchto dětí do jejich původní rodiny nebo jejich začlenění do náhradní rodiny.
- 61 Jejich činnost se tedy podílí na ochraně dítěte, která představuje úkol obecného zájmu, který spadá pod základní funkce státu.
- 62 Kromě toho zvláštnosti této činnosti v porovnání s jinými činnostmi souvisejícími s ochranou dítěte vyplývají ze skutečnosti, že jejím cílem je začlenění dítěte svěřeného do péče pěstouna trvale a dlouhodobě do domácnosti a rodiny pěstouna.
- 63 Z toho vyplývá, že je třeba mít za to, že taková činnost spadá pod určité činnosti stanovené v čl. 2 odst. 2 prvním pododstavci směrnice 89/391.

- 64 Zatřetí Soudní dvůr již rozhodl, že zvláštní povahou těchto určitých činností, která odůvodňuje na základě čl. 2 odst. 2 prvního pododstavce směrnice 89/391 výjimku z pravidel v oblasti ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků, je skutečnost, že u nich z povahy věci nelze plánovat pracovní dobu (rozsudek ze dne 5. října 2004, Pfeiffer a další, C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:584, bod 55).
- 65 Článek 2 odst. 2 první pododstavec směrnice 89/391 umožňuje zachovat účinnost činností určitých veřejných služeb, jejichž kontinuita je nutná pro zajištění účinného výkonu základních funkcí státu (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 14. července 2005, Personalrat der Feuerwehr Hamburg, C-52/04, EU:C:2005:467, bod 50).
- 66 Tento požadavek kontinuity musí být posuzován s ohledem na zvláštní povahu dotčené činnosti.
- 67 Jak zdůraznil Soudní dvůr, požadavek kontinuity útvarů působících v oblastech zdraví, bezpečnosti a veřejného pořádku nebrání tomu, aby mohly být organizovány činnosti těchto útvarů, dochází-li k nim za obvyklých podmínek, a to i co se týče pracovní doby jejich zaměstnanců, takže výjimka stanovená v čl. 2 odst. 2 prvním pododstavci směrnice 89/391 se na takové útvary použije pouze za okolností mimořádné závažnosti a rozsahu (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne 5. října 2004, Pfeiffer a další, C-397/01 až C-403/01, EU:C:2004:584, body 55 a 57, jakož i ze dne 12. ledna 2006, Komise v. Španělsko, C-132/04, nezveřejněný, EU:C:2006:18, bod 26).
- 68 Tuto judikaturu však nelze vykládat v tom smyslu, že je vyloučeno, že zvláštní činnosti určitých veřejných služeb, i když jsou vykonávány za obvyklých podmínek, vykazují natolik specifické charakteristické rysy, že jejich povaha nutně odporuje rozvržení pracovní doby, které dodržuje požadavky uložené směrnicí 2003/88.
- 69 Právě s ohledem na tyto skutečnosti je třeba určit, zda činnost vykonávaná pěstounem dotčená ve věci v původním řízení vykazuje určité zvláštnosti, které jsou jí vlastní, jež odůvodňují, aby na ni mohla být použita výjimka vyplývající z čl. 1 odst. 3 směrnice 2003/88 vykládaného ve vzájemném spojení s čl. 2 odst. 2 prvním pododstavcem směrnice 89/391.
- 70 V tomto ohledu z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že s výjimkou takových období, kdy je dítě svěřené do jejich péče ve škole, pěstouni vykonávají na základě vnitrostátní právní úpravy dotčené ve věci v původním řízení svou činnost soustavně, a to i ve dnech odpočinku v týdnu, ve svátcích nebo dnech pracovního klidu, jakož i po dobu čerpání jejich dovolené za kalendářní rok, vyjma případů, kdy jim generální ředitelství povolí odloučení od dítěte během čerpání uvedené dovolené za kalendářní rok. Rumunské orgány tedy funkci pěstouna pojmají tím způsobem, že dítě svěřené do péče takového pěstouna je soustavně a dlouhodobě začleňováno do domácnosti a rodiny tohoto pěstouna. Toto začleňování má umožnit dítěti, aby se po dobu, kdy je to nezbytné, rozvíjelo v rámci emocionálního a vzdělávacího rámce vhodného pro harmonický rozvoj.
- 71 Soustavné a dlouhodobé začleňování dětí, které z důvodu obtížné rodinné situace vykazují zvláštní zranitelnost, v rámci domácnosti a rodiny pěstouna představuje vhodné opatření za účelem ochrany nejlepších zájmů dítěte, jak jsou stanoveny v článku 24 Listiny základních práv Evropské unie.
- 72 Za těchto podmínek by skutečnost, že by pěstounovi muselo být v pravidelných intervalech přiznáno právo na odloučení od dítěte svěřeného do jeho péče po určitém počtu odpracovaných hodin nebo během doby, která je jako dny odpočinku v týdnu nebo dovolená za kalendářní rok obvykle spojována s okamžiky vhodnými pro rozvoj rodinného života, byla přímo v rozporu s cílem sledovaným rumunskými orgány spočívajícím v začleňování dítěte svěřeného do péče pěstouna soustavně a dlouhodobě do domácnosti a rodiny tohoto pěstouna.
- 73 V tomto kontextu je třeba ještě uvést, že na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, by zřízení systému rotace mezi pěstouny nebo využití náhradních pěstounů, jimž by byly děti v péči svěřeny po dobu čerpání dnů dovolené přiznaných pěstounům, kterým je dítě svěřeno do hlavní péče, narušilo základní aspekt

systemu pěce zavedeněho rumunskěmi orgěny, a sice soustavně a dlouhodobě zachověvěněně privilegovaněho vztahu mezi dětětem svěřeněm do pěce a pěstounem, kterě se vyznaĉuje zaĉleňověněm tohoto dětěte do doměcnosti a rodiny pěstouna.

- 74 Skuteĉnost, Źe by byla omezena tědenně pracovní doba pěstouně v souladu s ĉlěnkem 6 směrnice 2003/88 a Źe by bylo zaměstnavateli uloŹeno, aby v souladu s ĉlěnkem 5 a 7 těto směrnice pěstouněm pŕiznal dny odpoĉinku v tědnu nebo dovolenou za kalenděrně rok, v jejichŹ pŕuběhu by byli zproŹtěněi věkonu ĉinnosti, a tudě Ź pěce o svěreně dětě, by tedy nebyla sluĉitelně se zvlěstněi povahou takově ĉinnosti, kterě vyŹaduje, aby pěstoun soustavně a dlouhodobě peĉoval o dětě, kterě je mu svěreno do pěce, v rěmci svě doměcnosti a svě rodiny.
- 75 Aĉkoli na zěkladě ĉlěnku 17 směrnice 2003/88 se lze za urĉitěch podměnek odchělit od ĉlěnku 5 těto směrnice těkajěcěho se tědenněi doby odpoĉinku a od jejího ĉlěnku 6 těkajěcěho se maximělněi dělky tědenněi pracovní doby, neplatě to s ohledem na něrok na dovolenou za kalenděrně rok, kterě je stanoven v ĉlěnku 7 uvedeně směrnice.
- 76 Z toho vyplěvě, Źe je tŕeba mět za to, Źe zvlěstněi povaha ĉinnosti pěstouna dotĉeně ve věci v pěvodněm rězeněi odporuje pouŹitě směrnice 2003/88 na uvedeně pěstouny.
- 77 V tomto ohledu je tŕeba jeŹtě uvěst, Źe zěkladněi charakteristickěi rys ĉinnosti vykoněvaně pěstounem, jako je ĉinnost dotĉeně ve věci v pěvodněm rězeněi, kterěm je povinnost soustavněho zaĉleňověně dětěte v rěmci doměcnosti a rodiny pěstouna, tuto ĉinnost odliŹuje od ĉinnosti „zěstupě něhradněi rodiĉě“ dotĉeněch ve věci, v ně Ź byl vyděn rozsudek ze dne 26. ĉervence 2017, Hělvě a dalři (C-175/16, EU:C:2017:617). Zěstupěi něhradněi rodiĉě totě Ź takovou povinnost neměli, a jejich pracovní doba byla do znaĉněi měry pŕedem urĉena pracovními smlouvami, kterě měli uzavŕeně se svěm zaměstnavatelem, jelikoŹ poĉet 24hodinověch pracovních směn, kterě musě za rok odpracovat, je smluvně stanoven a jelikoŹ změněněi zaměstnavatel pŕedem sestavoval seznamy, v něchŹ jsou v pravidelněch intervalech uvedeny 24hodinově směny, během kterěch se zěstupěe něhradněi rodiĉě starě o děm v dětskě vesniĉce (rozsudek ze dne 26. ĉervence 2017, Hělvě a dalři, C-175/16, EU:C:2017:617, bod 33).
- 78 Zaĉtvrtě je tŕeba pŕipomenout, Źe i kdyŹ z děvodu svě zvlěstněi povahy jsou zvlěstněi ĉinnosti urĉitěch veŕejněch sluŹeb vylouĉeny z oblasti pěsobnosti směrnice 2003/88, ĉl. 2 odst. 2 druhěi pododstavec směrnice 89/391 od pŕěsluŹněch orgěně stěle vyŹaduje, aby zajistily bezpeĉnost a ochranu zdravěi pracovníkě „v co největŹi měŕe“ (usneseně ze dne 14. ĉervence 2005, Personalrat der Feuerwehr Hamburg, C-52/04, EU:C:2005:467, bod 56).
- 79 V tomto ohledu je tŕeba uvěst, Źe v souladu s ĉl. 122 odst. 3 pěsm. c) zěkona ĉ. 272/2004 smlouva uzavŕeně mezi pěstounem a veŕejněm orgěnem nebo schvěleněm soukroměm subjektem musě umoŹnit pěstounovi, aby měl „volněi ĉas“. Z toho vyplěvě, Źe existujěi období, během něchŹ se pěstoun nemusěi aktivně starat o dětě svěreně do jeho pěce, napŕěklad v situaci, kdy je toto dětě ve Źkole, coŹ mu umoŹňuje, aby tato ĉasověi období trěvil bez větŹich omezeněi.
- 80 Kromě toho pěstouni nemusejěi zěstěvat v městě svěho bydliŹtě, ale mohou se volně pohybovat, zejměna za śelem zěbavy, v zěsadě za pŕedpokladu, Źe je děti svěreně do jejich pěce doprovězejěi.
- 81 Kromě toho z ĉl. 122 odst. 3 pěsm. d) zěkona ĉ. 272/2004 a z ĉl. 10 odst. 1 pěsm. f) naŕězeněi vlědy ĉ. 679/2003 vyplěvě, Źe pěstouni mohou poŹadat pŕěsluŹněi orgěn o pŕěvo na odlouĉeněi od dětěte během některěch období roku. V tomto ohledu ze spisu pŕedloŹeněho Soudněmu dvoru a z informacěi, kterě na jedněněi poskytla rumunskěi vlěda, vyplěvě, Źe takověi povelěněi bude vyděno, pokud měi pŕěsluŹněi orgěn za to, Źe nenaruŹěi rědněi plněněi śkolu svěreněho pěstouněm.

- 82 Z předcházejícího vyplývá, že rumunské orgány zajistily v souladu s čl. 2 odst. 2 druhým pododstavcem směrnice 89/391, aby byla v co největší míře zajištěna bezpečnost a ochrana zdraví pěstounů, pokud jde o úpravu pracovní doby.
- 83 Je nutno ještě doplnit, že omezení práva, přiznaného každému pracovníkovi na základě čl. 31 odst. 2 Listiny, na denní a týdenní odpočinek, jakož i na každoroční placenou dovolenou, mohou být stanovena za dodržení striktních podmínek stanovených v čl. 52 odst. 1 Listiny, a zejména podstaty uvedeného práva (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 6. listopadu 2018, Bauer a Willmeroth, C-569/16 a C-570/16, EU:C:2018:871, bod 59, jakož i ze dne 6. listopadu 2018, Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-684/16, EU:C:2018:874, bod 54).
- 84 Jak bylo v projednávané věci uvedeno v bodě 79 tohoto rozsudku, čl. 122 odst. 3 písm. c) zákona č. 272/2004 vyžaduje, aby smlouva uzavřená mezi pěstounem a jeho zaměstnavatelem obsahovala ujednání týkající se plánování volného času pěstouna. Toto plánování musí nicméně zohlednit zejména program dítěte v pěstounské péči.
- 85 Kromě toho z ustanovení uvedených v bodě 81 tohoto rozsudku vyplývá, že vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení přiznává pěstounům nárok na placenou dovolenou za kalendářní rok, ale jejich nárok na čerpání této dovolené bez dítěte svěřeného do jejich péče podmiňuje povolením zaměstnavatele, který musí respektovat řádné plnění úkolu ochrany dotčeného dítěte.
- 86 Taková zákonná omezení práva uvedených pěstounů na denní a týdenní odpočinek, jakož i na každoroční placenou dovolenou, tedy respektují podstatu tohoto práva. Kromě toho se jeví, že tato omezení jsou nezbytná ke splnění cíle obecného zájmu uznaného Unií, kterým je ochrana nejlepších zájmů dítěte stanovených v článku 24 Listiny, tak jak byl tento cíl pojat v rumunské právní úpravě, jemuž odpovídá povinnost, aby pěstoun zajišťoval soustavně začleňování dítěte svěřeného do jeho péče do své domácnosti a do své rodiny, jakož i harmonický rozvoj a péči o toto dítě.
- 87 Taková omezení tedy splňují podmínky stanovené v čl. 52 odst. 1 Listiny.
- 88 S ohledem na všechny předcházející úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 1 odst. 3 směrnice 2003/88, vykládaný ve spojení s čl. 2 odst. 2 směrnice 89/391, musí být vykládán v tom smyslu, že do oblasti působnosti směrnice 2003/88 nespadá činnost vykonávaná pěstounem, která v rámci pracovního poměru s veřejným orgánem spočívá v péči a začlenění dítěte do pěstounovy domácnosti a v tom, že je soustavně zajišťován harmonický rozvoj a vzdělávání tohoto dítěte.

Ke druhé až sedmé otázce

- 89 S ohledem na odpověď poskytnutou na první otázku není namístě odpovídat na druhou až sedmou položenou otázku.

K nákladům řízení

- 90 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 1 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby, vykládaný ve spojení s čl. 2 odst. 2 směrnice Rady 89/391/EHS ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, musí být vykládán v tom smyslu, že do oblasti působnosti směrnice 2003/88 nespadá činnost vykonávaná pěstounem, která v rámci pracovního poměru s veřejným orgánem spočívá v péči a začlenění dítěte do pěstounovy domácnosti a v tom, že je soustavně zajišťován harmonický rozvoj a vzdělávání tohoto dítěte.

Podpisy.